

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the PostOffice at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

NO. 98. — ŠTEV. 98.

NEW YORK, THURSDAY, APRIL 26, 1928. — ČETRTEK, 26. APRILA 1928.

TELEFON: CORTLANDT 2876

VOLUME XXXVI. — LETNIK XXXVI

Lastniki rovov se opravičujejo.

BARONI NOČEJO IMETI NOBENEGA OPRAVKA Z U. M. WORKERS

Premogarski baron je ozmerjal organizacijo. — Imel je skoro štirideset let pogodbo z United Mine Workers. — Majnar je baje zadovoljen, če zasluži pet dolarjev na dan.

WASHINGTON, D. C., 25. aprila. — Grdi napadi na premogarsko organizacijo so značili včeraj zaslišanje podjetniških zastopnikov pred senatnim komitejem, ki preiskuje položaj v industriji mehkega premoga.

Glavna priča je bil George J. Jones iz Toledoa, ki je govoril kot zastopnik lastnikov premogovnikov v Ohio. On je predsednik cele vrste premogarskih družb.

Na vprašanje odvetnika Williama Beldena, je izjavil, da so se premogovne družbe prepričale, "da je skupno delovanje z United Mine Workers nemogoče". Raditega so tudi delali preje organizirani premogarji v 80 odstotkov rovov, a sedaj le še v petnajstih.

John L. Lewis, predsednik United Mine Workers, je izpostavil pozneje Jonesa križnemu zaslisanju ter ga vprašal, če je resnica, da ni v toliki meri pozicija organizacije, pač pa pomanjkljiva trgovska praktika lastnikov premogovnikov odgovorna za njih propadanje.

Jones je oporekal temu ter opozoril nato na druge faktorje, kot odgovorne za depresijo v Ohiju. — Lewis je opozoril nato na podcenjevanje številnih premogarskih lastnikov, a Jones je smatral za povsem upravičeno, da se požene rove z visokimi stroški iz trgovine ter spravi v boljšo harmonijo produkcijsko in konsum.

Jones je govoril z največjim zadovoljstvom o nekem rovu, katerega so spravili v obratovanje ob mezdah po \$5 in katerega so uspešno obratovali od srede avgusta leta 1927.

Po njegovih navedbah je zaposlenih tam od 400 do 500 premogačev.

— Bil sem prisilen k temu koraku kot edini, praktični poti, da vzdržim svoje rove v obratovanju, — je rekel podjetnik, — potem ko sem imel z United Mine Workers in njih predniki 35 do 40 let kontrakte.

BRIAND NEVARNO ZBOLEI

LOCKHART SE JE SMRTNO PONESREČIL

Slavni avtomobilski dirkač je hotel uveljaviti nov naglostni rekord, a se je smrtno ponesrečil na Daytona Beachu.

Aristide Briand, francoški minister za zunanje zadeve, je nevarno zbolel ter obstaja velik strah za njegovo stanje.

PARIZ, Francija, 25. aprila. — Bolesen francoskega zunanjega ministra, Aristida Brianda, v koga bojni postelji po bil pokljekali neki specijalist, povzroči večkrat njegovim prijateljem.

On se mora muditi v postelji že kaljšu kontrolo nad svojim avtomobilom, ki je dirjal z naglico nekakšnih dvesto milij na uru. Žena dirkača Frank Lockhart, ko je izgubil na tukajnjem obrežnem dirkačem, je bila takoj obveščena o njegovi smrti. Sprejela je povsem zbrano in mirno tragično sporočilo.

Lockhart je napravil danes še tri hitre vožnje s svojim Stutzom, ki je že zdravil romunskega Blackhawkom, istim vozom, s katerim je planil 22. februarja v

— Vseoka mrzlica traja naprej. Včeraj sta poklicala oba zdravnika h konzultaciji profesorja Višnega, ki je že zdravil romunskega Blackhawkom, istim vozom, s katerim je planil 22. februarja v

— Bolezen francoskega zunanjega ministra, Aristida Brianda, v koga bojni postelji po bil pokljekali neki specijalist, povzroči večkrat njegovim prijateljem.

On se mora muditi v postelji že kaljšu kontrolo nad svojim avtomobilom, ki je dirjal z naglico nekakšnih dvesto milij na uru. Žena dirkača Frank Lockhart, ko je izgubil na tukajnjem obrežnem dirkačem, je bila takoj obveščena o njegovi smrti. Sprejela je povsem zbrano in mirno tragično sporočilo.

Lockhart je napravil danes še tri hitre vožnje s svojim Stutzom, ki je že zdravil romunskega Blackhawkom, istim vozom, s katerim je planil 22. februarja v

VSLED SMRTI BENNETTA SE BO ODLET BREMENA ZAKASNIL

Letalec, ki je spremljal Byrda na poletu nad Severni tečaj, je umrl za pljučnico. — Hitel je na pomicev nemškim letalcem, pa je medpotoma zbolel. — Posadka "Bremena" bo šele v sredu svečano sprejeta v New Yorku.

QUEBEC, Kanada, 25. aprila. — Danes je umrl tukaj znani ameriški letalec Floyd Bennett. Odhitel je bil na pomoč nemškim letalcem, toda medpotoma je zbolel. Lotila se ga je pljučnica, kateri je podlegel.

Vsled tega dogodka bo odgoden sprejem nemških letalcev v New Yorku do srede.

Prejšnja poročila se glase:

LA MALBAIE, Quebec, 25. apr. — "Bremen" je repariran ter bo lahko odletel, kakor hitro se bo preizkusilo propeler ter repariran podstavek.

To poročilo je dospelo semkaj od dveh strani. Dr. Louis Cuisinier, član štaba kanadske zrakoplovne družbe, je dobil sporočilo, da je "Bremen" pripravljen na odlet, da pa je bil zadržan od slabega vremena. Malo pred opoklone je došpel aeroplans s filmskimi slikami Greenely otoka, ki je edelret ob petih zjutraj ter izjavil, da je "Bremen" popravljen, da pa ga je treba še preizkusiti, predno bo potel proti New Yorku.

Edino, kar še more zadrževati letalec, je slabo vreme. Ob St. Lawrence zalivu je vreme tako neugodno, da so kanadske oblasti odrele vse potrebno, da posvare letalec. Pozneje pa je prišlo od slednjih sporočilo, da se so pojavili na Greenly otoku močni snežni viharji in da je bilo treba vsled tega preložiti odlet na poznejši čas.

Če je "Bremen" odletel danes zjutraj ob petih, bo dospel krog opoldne v Lake St. Agnes, neležeč od tukaj. Skrji na aeroplansu bodo potem zamenjeni za kolesa in aeroplans bo lahko takoj nato letel naprej proti New Yorku.

LAKE ST. AGNES, 25. apr. — Miss Herta Junkers, hčerka zgrada aeroplana, je dospela semkaj iz Quebeca, po železnici. Moral bi priti z aeroplonom, a radi neugodnega vremena je dala prednost železnici.

Ona ima nedoločena poročila z Greenely otokom. Bert Balchen ji je sporočil, da ni "Bremen" resno poškodovan in da upajo letalec na skorajšnji odlet.

QUEBEC, Canada, 25. aprila. — Polkovnik Charles Lindbergh je dospel semkaj s serumom proti pljučnici za letalec Floyd Benetta, ki se nahaja kritično bolan v tukajnjem bolniču. Lindbergh je pristal ob tričetrt na sedem zvečer.

Prijevoz je razdaljo 500 milij s Curtis letalnega polja na Long Islandu v treh urah in devet in trideset minutah.

V njegovem spremstvu se je nahajal Thomas Applegate z Rockefellerjevega zavoda v New Yorku.

se je zavrel parkrat na stran krog svoje lastne osi, skočil nato parkrat v zrak, se parkrat prekobil predne je konečno mirno obstal. Lockhart je bil vržen z obrazom na peselek. Dihal je hitro, ko so do speli gledaleci do njega. Kri mu je bruhala iz ust in iz rane na glavi.

Zdravniki v bolniču, kamor so ga takoj prenesli, mislijo, da je bil Lockhart mrtev par minut potem, ko se je ponesrečil.

CHURCHILL JE PROKLAMIRAL POMOČ ZA INDUSTRIJO

Angleški davčni načrti naj bi pomagali angleškim tvorničarjem. — Proračun je razkril brezprimeren načrt, da se pomaga industriji ter dobi nazaj izgubljeno zunanjø trgovino.

LONDON, Anglija, 25. aprila. — V tri ure trajajočem govoru je predložil včeraj zakladniški kancler Winston Churchill poslanski zbornici proračun, ki nalaga konservativni stranki obsežne načrete za podpiranje industrije.

Tako industrija kot poljedelstvo naj bi bila užitkarja novih davčnih načrtov, kajih namen je podpirati velike industrije, ki se poše izza vojne. Upa se, da bodo te industrije v stanu dobiti nazaj svojo eksportno kupčijo.

V poteku svojih izvajanj je izjavil Churchill, da se od njega predlagani veliki načrti za državo pomče mogoče najbolj važna odredba, katero se je uvedlo izza velike reformske predloga leta 1834.

Rekel je, da odobrava celi kancler načrt in da bodo nastopili slednji v prihodnjem volilnem programu konservativcev.

Izvajanja zakadniškega tajnika se je večkrat prekinilo iz vrst de lavske stranke z ironičnimi kleki. Churchill se je nato obrnil proti delavskim vrstam z naslednjimi besedami:

— Kaj, vi se rogate? Potem bomo prodrali proti vam z nevezljivo silo!

Potom komplieiranega zakonodajnega sistema naj bi se produktovni industriji odvzeli glavno tamošnje okolice, ker je ta močno obljedena od vojakov na rodne armade, ki korakajo proti severu. Dr. Seymour je bil ustreljen direktno skozi srce, vendar pa ni bilo mogoče ugotoviti, da je bil morilec vojak sever.

Odpadli naj bi vsi davki na farme, poljedelstvo, poslopja in klavne ali naredne armade. Domneva se, da je bil Tsining zavzet 16. ali 17. aprila od nacionalistov.

Kraj leži nekako 15 milij od Jenčovca, središča vojnega ozemlja. V tukajnjem presbiterijanskem glavnem stanicu se je izvedelo preko Tsingtao, da so odšli vsi presbiterijanski misijonarji iz Santungu, z izjemo onih v Tsiningu ali Ilijonov delavec in kot je rekel Churchill se nahaja med temi devetnajst odstotkov vseh nezaposlenih.

Masa novih davkov bo naložena na dobrostoječe, kot je izjavil Churchill, in sicer potom davka na gazolin. Davek na sladkor bo zaznjan in isto tako dohodninski davki za ubožnejše družine z otroci.

Proizvajajočo lastnino se bo odločilo od druge lastnine. V in lustri jah, kateri se bo podpiralo na ta način, je baje zaposlenih deset milijonov delavev in kot je rekel Churchill se nahaja med temi devetnajst odstotkov vseh nezaposlenih.

Masa novih davkov bo naložena na dobrostoječe, kot je izjavil Churchill, in sicer potom davka na gazolin. Davek na sladkor bo zaznjan in isto tako dohodninski davki za ubožnejše družine z otroci.

ROJAKI, NAROCAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRŽAVAH.

Velikanski roji kobilice so napadli bombažne nasade v gornjem delu Egiptov.

Seznam.

To je seznam, ki pokaže, koliko angleškega ali kanadskega denarja nam je treba poslati, da poskrbimo v starosti domovini izplačilo označenega zneska, bodisi v dinarjih ali libab.

Po datki so veljavni do preklica, ki se po potrebi objavi na tem mestu.

Ne dvomimo, da Vam bo ta ponudba ugajala, posebno še, ako boste vpoštovali naš neslavljivo ter točno postrežbo.

ROJAKI, NAROCAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRŽAVAH.

Velikanski roji kobilice so napadli bombažne nasade v gornjem delu Egiptov.

POSEBNI PODATKI

Pristojbina za izplačilo angleških dolarjev v Jugoslaviji in Italiji znača kakor sledi:

za \$25, ali manj znesek 75 centov;

od \$25 naprej do \$300, po 3 centi od vsakega dolarja.

Za večje stote po pismu dogovora.

SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, Phone: CORTLANDT 4887

New York, N. Y.

NADALJNI POTRES NA BALKANU

Potres je včeraj zopet obiskal Smirno. — Novi potresni sunki v razdejanem Korintu.

LONDON, Anglija, 25. aprila. — Potres, ki je opustošil več okrajev na Balkanu, se je pomaknil nadalje proti iztoku v Turčijo ter povzročil, soglasno s poročilom iz Carrigrada, veliko materialno škodo v okraju Smirne. Ni še znano, če je bilo ubitih kaj ljudi.

Bolgarska in Grška sta bili pozorišče številnih potresnih sunkov v zadnjih desetih dneh. Več kot dvesto oseb je bilo ubitih in na tisoče je brez strehe.

Prebivalstvo balkanskih držav živi že več kot en teden v stanju panike. Številni so se nastanili na prostem, da uidejo nevarnostim v krajinah in mestih.

ATENE, Grška, 25. aprila. — Dva nova potresna sunki sta stresla včeraj zjutraj opustošeni Korint.

Štiri kabinetni člani, ki so se vrnili včeraj iz potresnega ozemlja, so mnenja, da bi se ne smelo mesta zopet zgraditi na istem mestu, ker je bil Korint v teku sedemdesetih let že drugič uničen. Materialno škodo se ceni na šest sto milijonov drahm ali nekako \$780,000. Vlada je odpisala živila, šotorje in dva parnika, ki nudijo ljudem brez strehe začasno priblišišče.

Prometni minister Metaxas je rekel, da je ostal od Korinta le še kupe razvalin.

Metropolit iz Korinta in nadškof iz Aten sta izjala poziv na grški narod.

V bližini Korinta ležečem kopalnišču Lutraki je dva tisoč ešev brez strehe. 250 čevljev dolga razpeka se je pojavila v zemlji. V Kalambaki, Poseidoniu in drugod je štiri tisoč ljudi brez strehe.

LONDON, Anglija, 25. aprila. — Admiralieta je objavila včeraj, da sta bila odpeljana en rušev in ena provijantna ladja, da pribresta pomoč Korintu. Tri

GLAS NARODA

(SLOVENIAN DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, president Louis Benedit, treasurer
Place of business of the corporation and addresses of above officers
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NABODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto volja list za Ameriko	Za New York in celo leto	\$7.00
in Kanado		\$6.00
Za pol leta	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	\$1.50	Za pol leta

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izkaja vsaki dan izvenki nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne prioblaubojo. Denar naj se blagovno pošljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitrejšo najdeme naslovnika.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.

NEMŠKE VOLITVE

Sedaj ko je znan izid francoskih volitev, je pozornost vse Evrope in tudi Amerike obrnjena na nemške volitve, ki se bodo vrstile dne 19. maja.

Nemške volitve se bodo vrstile skoraj sedem mesecov pred določenim časom, to pa zato, ker je koalicijska vladva propadla pri vprašanju glede šol ter je bil rajhstag razpuščen.

V Nemčiji kot tudi v Franciji so glavna vprašanja domačega pomena.

V Franciji je šlo sicer za šabilizacijo, kar utegne imeti vpliv na zunanje odnose, pa tudi v Nemčiji bo veliko važnosti, če bo ostal Stresemann še zanaprej nemški zunanjni minister.

V tem slučaju se bo nadaljevala politika nekakrige priateljstva, ki sta ga sklenila Stresemann in Briand.

Slednji je ostal na svojem mestu. Vprašanje je, če bo tudi Stresemann.

Zmagata francoskih nacijonalistov z ministrskim predsednikom Poinearem na čelu, je marsikaterega Nemca presenetila, toda pomisliti morajo, da Poineare iz leta 1928 ni tak kot je bil začasa ruhrskih dogodkov.

Nadaljnje dobro znmenje je zbljanje med francoskimi in nemškimi industrijalci, kar ima velik vpliv na politične odnose med obema narodoma.

PIJONIRJI NAPREDKA

Danes zjutraj je objavilo časopisje vest, da je umrl v Quebecu Floyd Bennett.

Ko se je izvedelo, da so morali Koehl, Fitzmaurice in von Huenefeld pristati z aeroplonom "Bremen" na samotnem severnem otoku, je bil Bennett eden prvih, ki se je prostovoljno javil, da jim gre na pomoč.

Toda medpotoma se ga je lotila huda bolezen, kateri je podlegel.

Njegov tovarš letalec Balchen je pa dospel na Greenely otok ter izkral nadomestne dele za "Bremen".

Ko je najslavnejši letalec colonel Lindbergh izvedel, da leži njegov tovarš Bennett bolan v bolnišnici ter da uprava bolnišnice nimata potrebnega serum zoper njegovo bolezen, je odletel iz New Yorka v Kanado ter premeril nad 400 milj dolgo pot v megli in snežnem viharju prej kot v štirih urah.

Serum sicer ni rešil Bennetu življence, toda Lindbergh je storil največ, kar more storiti prijatelj za prijatelja.

Pokojni Bennett je spremljal poročnika Byrda na poletu nad Severni tečaj. Bil je znan kot eden najboljših letalec.

Imena Bennett, Lindbergh, Chamberlain in Byrd bodo zavedno zapisana v zgodovini civilizacije in sicer v poglavju, ki bo razpravljal o človeškem boju z elementi ter bo označilo človeka kot zmagovalca.

Australija prodala parobrodno družbo.

Kapitan Wilkins se ni vkrcal na "Mine".

CANBERRA, Australija, 25. aprila. — Vlada je sprejela danes ponudbo lorda Kylsanta za pridobitev Commonwealth parobrodne družbe za 1,900,000 funтов ali devet milijonov 500,000 dolarjev. Lord Kylsant je predsednik Royal Mail Steam Packet Co. in drugih parobrodnih družb.

Vlada je imela pri obravnavanju Commonwealth parnikov leta 1926 skoraj šest sto tisoč funtov izgube ter je sklenila v jeseni preteklega leta prodati črto.

Crtta ima pet potuških parnikov po 14,000 tov. ter dva tovorna parnika.

Dopisi.

Yukon, Pa.

Kar imam za poročati iz naše naselbine je, da so stavkarji zelo aktivni ter složni. Od 620 premogarjev je samo devet stavkokazov.

Na piketiranju iz Yukona proti Osborne premogokopu je bilo od policije na državni cesti arretiranih 59 mož in tri dekle. Policijska se je posluževala bomb, ki povzročajo soljenje.

DNE 21. aprila zjutraj med eno in drugo uro je požar izbruhnil v slovenski dvorani, pa je bil še pravočasno prepričen. Škoda ni veča. Ogenj je bil podtaknjen od zlobne roke, ki jo detektivi pridružujejo.

Še nekaj naj omenim, kar je važno. Na piket line naj bodo vse trezni. Pri zadnjem počutju se je opazilo enega tako veselega, kar ker da bi ga bila stara barka nagnula. Treznost napravi več respeka.

Pozdrav vsem štrajkujočim!

Poročevalec.

Barberton, Ohio.

DNE 29. aprila ob 7. uri zvečer pride "Begunka" na slovenski dvor v dvorano samostojnega društva "Domovina". Igra je povzeta iz vojnega in povojnega časa. Pričakuje nam, kako so naši ljudje že pred sovražnikom ter kako je neki železničar našel dekle.

Nacijonalisti prodirajo ob Pečing-Hankov železnici v smeri proti Peotingu. To mesto leži sto milij južnozadno od Pečinka.

Marsal Čangtsolin, vrhovni veljek severnih armad, je padel na nazaj na preje utrijetno obrambno črto, ki se steza od Peotinu pa do Tečova.

WASHINGTON, D. C., 24. apr.

Neka ameriška bojna ladja azijskega brodovja bo odpeljana v Čefu na Kitajskem, kot se je včeraj objavilo. Odpošiljatev bojnega ladja je zahteval tamoznaj ameriški konzul, ki je pozval vse Amerikance v tamoznji ameriški potu svet. Dekle je dobilo službo v gostinstvu pri Jerebu v Bistrici, kamor so zahajali letoviščari. Tam

soj sestri v oskrbo, ta pa po bratovi smerti posestnici Zavrli v Dobravi. V tem času je Zavrlov sin Čefu studiral bogoslovje. Begunka

Lucey je odrasla v licenčni dekle. Go-

spa Zavrli je vso krvido vrgla na

begunko zaradi sina, ker ni hotel

v sole. Spodila jo je da hiše v

tuj si svet. Dekle je dobilo službo v

gostinstvu pri Jerebu v Bistrici, ka-

mor so zahajali letoviščari. Tam

je po dolgem iskanju našel njen

oče dr. Doljak. Bila je že na potu

da gre v Ameriko.

Vso to zgodbo, ki je resnična, boste videli 29. aprila, ako pride-

te v dvorano društva Domovina,

malo pred sedmo uro zvečer. Dra-

mo vprzori Slovensko dramatično

društvo "Slovenija".

Joseph Hiti.

Aurora, Minn.

Ker že dolgo ni bilo nobenega dopisa od tukaj, sem jaz sklenil nekoliko sporočiti.

Delavske razmere so pod ničlo. Prej je obratoval tukaj pet rudnikov, sedaj so pa vsi pod vodo. Mogče se jim je zelo pretrdo in

so sklenili nekoliko namočiti. Ljub-

je se selijo od turkaj. Mladi že

se dobre kako delo, stare pa povsod

odganjajo.

Včeraj, dne 18. aprila, je snežilo ter je padlo deset palev snega.

Pozdrav!

Auroran.

General Wrangel umrl v izgonu.

BRUSELJ, Belgija, 25. aprila. — Tukaj je umrl danes zjutraj baron Peter Nikolajevič Wrangel, eden ruskih vojaških voditeljev in

nizprosen sovražnik boljševizma, katerega je skušal strelti z "belo armoado". Služil je kot navadni

prstak ter je bil v pričetku sve-

tovnje povisan na čin stotni-

ka radi svoje hrabrosti. Po pre-

vratu je moral pobegniti iz Rusi-

je, a ni nikdar izgubil upanja, da

bo še enkrat v vojno proti bolj-

ševkom.

Pozdravite trgovce in obrtniki, pri katerih kupujete ali naročate in ste z njih postrežbo zadovoljni, da oglašujejo v listu "Glas Naroda". S tem boste ustregli vseim.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA SLOVENSKI DNEVNIK V EDU. "GLAS NARODA", NAJVEČJI DZAVAR.

Uradna "Glas Naroda".

PRODIRANJE NA KITAJSKEM

Nacijonalisti n a Kitajskem še nadalje prodirajo. — Poroča se o številnih dezertacijah pri severnih armadah.

TOKIO, Japonska, 24. aprila. — Poročila na japonski zunanji uradjavajo, da bodo zasedli nacijonalisti najbrž v kratkem Tsinan v Santungu.

Kavalerija pod marsalom Fengom je oddaljena le še 45 milij od mesta. Saverne čete, ki branijo okraj, so pričele sedaj baje pleniti.

Inozemci, med katerimi je 60 japonskih žena in otrok, so že odpovedovali v Tsingtao, kjer se je izkralo japonske čete.

ŠANGAJ, Kitajska, 24. apr. Ranjene čete severne armade, ki so zmanj skusale ustaviti prodiranje nacijonalistov v Santungu, vredne v Tiensiu in Peking. Bolnične so prenapolnjne in vsi zdravniksi so bili stavljeni v službo.

Iz Tsingtao se poroča, da so se zavrsile pri severni armadi, ki je koncentrirana v Tečovu za obrambo Tiensia na Čili-Santangu meji. Stevilne dezertacije.

Nacijonalisti prodirajo ob Pečing-Hankov železnici v smeri proti Peotingu. To mesto leži sto milij južnozadno od Pečinka.

Nacijonalisti prodirajo ob Pečing-Hankov železnici v smeri proti Peotingu. To mesto leži sto milij južnozadno od Pečinka.

Maršal Čangtsolin, vrhovni veljek severnih armad, je padel na nazaj na preje utrijetno obrambno

črto, ki se steza od Peotinu pa do Tečova.

WASHINGTON, D. C., 24. apr.

Neka ameriška bojna ladja azijskega brodovja bo odpeljana v Čefu na Kitajskem, kot se je včeraj objavilo.

Nacijonalisti prodirajo ob Pečing-Hankov železnici v smeri proti Peotingu. To mesto leži sto milij južnozadno od Pečinka.

Maršal Čangtsolin, vrhovni veljek severnih armad, je padel na nazaj na preje utrijetno obrambno

črto, ki se steza od Peotinu pa do Tečova.

V prepričanju, da namerava

Begunka storiti samomor, je Teršanova

zahajala v smeri proti Čefu. Na

zahajila je popoldne videala za

zadnjem času. Način je, da se je

zahajila v smeri proti Čefu. Način je, da se je

zahajila v smeri proti Čefu. Način je, da se je

zahajila v smeri proti Čefu. Način je, da se je

zahajila v smeri proti Čefu. Način je, da se je

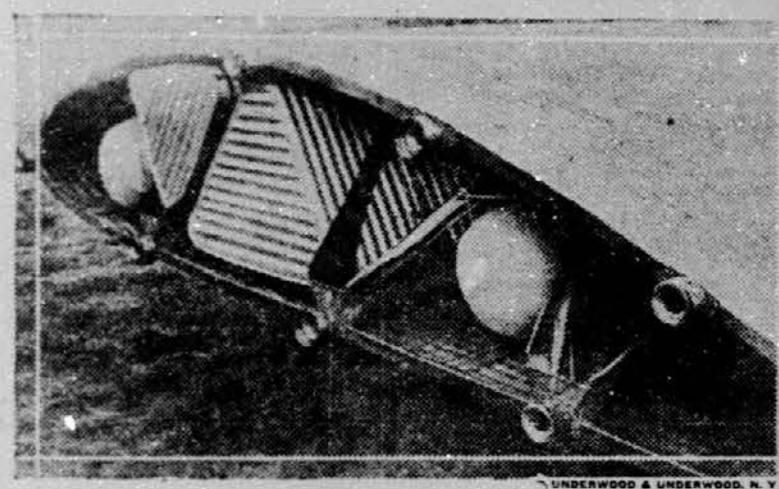
<p

Reklama na nebu.

Najmodernejsja reklama je ona na nebu, ki datira iz leta 1900. Izumil jo je angleški major Saggrave. Konstruiral je aparat, s katerim je lahko napravil velike oblake gostege dima. Ta aparat je hotel praktično izrabiti z letalom v zraku. Toda takrat letalstvo še ni bilo razvito in moderna tehnika ni poznala letala, ki bi se lahko z večjim tovorom dvignilo v zrak. Reklama v zraku je težavnata letalska umetnost, za katero so potrebeni izkušeni letaleci. Aparat majorja Saggrave napravi kemični potom v eni uri okrog 700 kubičnih metrov dima. Oblaki dima se dajo s pomočjo vróčega zraka, ki puhti iz motorja, razdeliti tako, da nastanejo v zraku paralelne proge. V ta namen je pritrjena na motorju posebna cev, skozi katero letalec regulira dim in dela visoko v zraku ogromne črke. Vsako sekundo lahko izpusti 7 kubičnih metrov dima.

Črke so visoke okrog 1,500 m, da se dobro vidijo z zemlje. Če hoče letalec, da so te ogromne črke z zemlje dobro vidljive, jih mora pisati v višini 4000 m. Taka reklama se vidi kakih 250 km daleč naokrog tak, da je res pravovrsna. Odkrivana je pa seveda od vremena. Če je nebo oblačno, so črke na nebu brez pomena, ker se itak ne vidijo. Letalec, ki hoče delati reklamo na

VŠAK PROSTORČEK IZKORIŠČEN



Na Junkersovem aeroplantu "Bremen", ki je uspešno poletel iz Evrope v Ameriko, je bil izkoriščen vsak prostorček. Na sliki vidi krilo v prečazu. V njem so posebni tanki za gazolin.

ZA PLESALKE IN PLESALCE

Doslej še ni bilo rešeno vprašanje, je li dovoljeno med plesom prevzemati plesalec dame, ali pa je treba to navado opustiti. Prav tako nerešeno je bilo tudi vprašanje, da li more in sine iti dame samu po plesalec. Da dobi točen odgovor na ti dve vprašanji, je razpisal list "Plesna revija" anketo, na katero jedobil mnogo odgovorov. Iz vseh odgovorov se da posneti, da je prevzemanje dam med plesom grda navada, ki jo je treba čim prej opustiti. Ta navada izvira še iz časov, ko je bilo v modi kol, in lahko rečemo, da moderni plesi samo podpirajo prizadevanje, da se ta grda navada opusti, kajti pri modernih plesih je prevzemanje dam bolj redko.

Omenjeni list tudi ugotavlja, da je krv, da plesalec dame med plesom prevzemajo. Nekateri pravijo, da propagirajo prevzemanje dam med plesom plesni mojstri. To pa ni res, kajti vsak plesni mojster dovoli ali odredili prevzemanje dam samo zato, da pridejo vse na vrsto, kajti navadno je na ples več plesalk, nego plesalev. Če je pa slučajno več plesalev, bo vsak plesni mojster prevzemanje prepovedal. Oboje prakticirajo plesni mojstri samo kot nujnost med plesnimi urami in zato ne moremo trditi, da bi bilo prevzemanje dam med plesom pravilno. Na plesu se nikoli ne sme uveljaviti praksa iz plesnih šol.

Prevzemanje dam med plesom je prijetno menda samo onemu, ki jih prevzema. Gotovo pa ni prijetno plesalec, ki mora odstopiti plesalku drugemu, pa tudi ne plesaku, zlasti če se dogaja prevzemanje pogosto. Sploh je nerazumljivo, kako si morejo nekateri plesaleci lastiti pravico, da prevzemajo med plesom damo, često celo nevesto, plesalec, ki je prišel samo zaradi nje

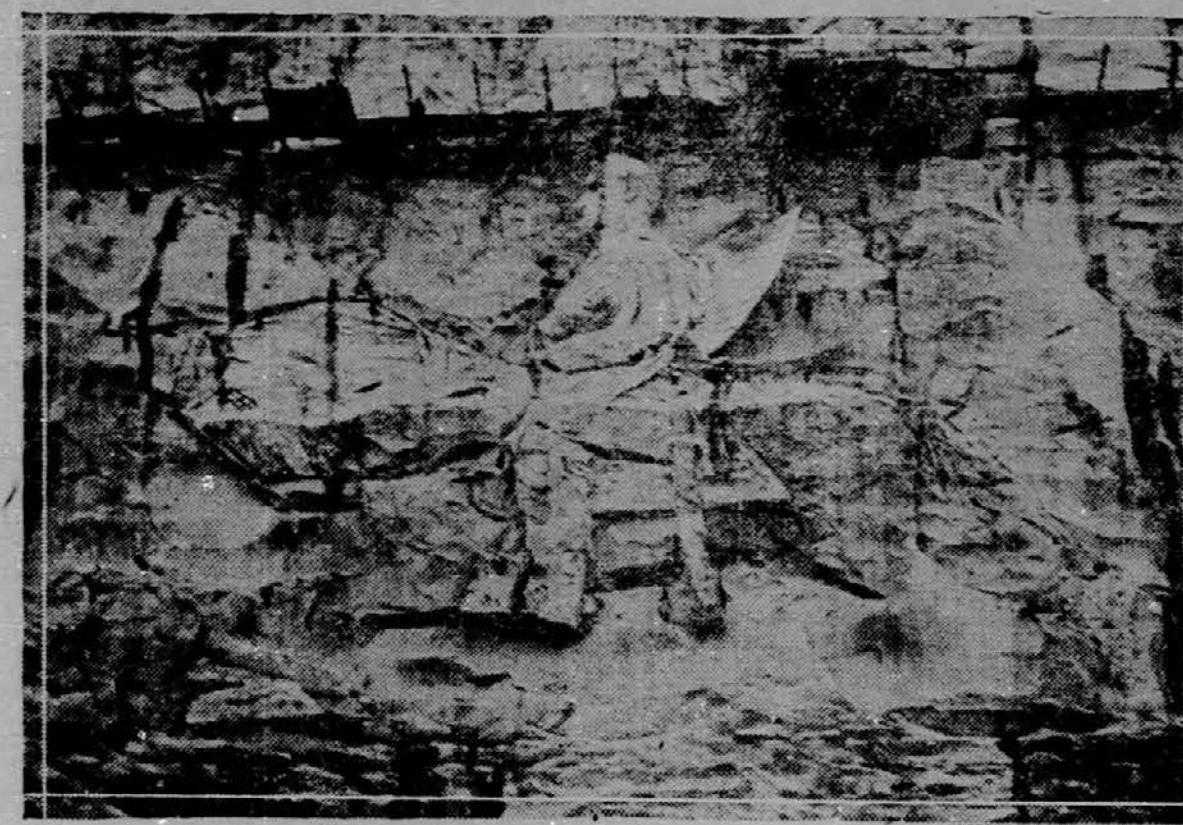
MAŠČEVANJE PO 30. LETIH

Kairo se je tik pred velikonočnimi prazniki odigrala nenavadna drama. Neka nedavno iz Pariza došla dame, gospa de Saint-Deurjeva je strejala na nekoga ruskega zdravnika, ki pa se je z begom rešil smrti, dočim je atentator prijela policija. Na komisarijatu se je tudi pojasnilo, čemu je bil izvršen atentat in kakšni so bili njegovi vzroki.

Madame de Saint-Deurjeva je živila pred 30 leti v Lyonu. Tačas je študiral istotam medicino mlad ruski študent. Spoznala sta se, zanjibila in sad njune ljubezni je bil otrok.

Student je obljudil svoji ljubljenici, da jo vzame za ženo čim doštudira. A ko je doštudiral, je šel svojo pot brez nezakonske matere, ki je nekaj let begala za njim, dokler se ni umaknil globoko v Rusijo. Minila so leta. Prišla je vojna, po vojni revolucija, med emigrantmi je bil tudi zdravnik. Bog vedi, kako je zapuščena ženska dozvala za njegov paslov. Podala se je za njim v Kairo, in se tam maščevala na njegovo nezvestobo — po dolgih tridesetih letih.

KIP GENERALA LEE



Vklesan v Stone Mountain pri Atlanta, Ga., je bil pred kratkim razkrit. Slavnostni govor je imel newyorkski župan Walker. Kip še ni dovršen.

Medicina na Kitajskem.

V prostorih kitajskega poslanstva v Berlinu je govoril berlinski zdravstveni historik profesor dr. Huebottter o gornji temi. Bil je tudi sam več časa na Kitajskem. Podal je pregled o razvoju medicinske znanosti na Kitajskem od najstarejših časov do danes. Najstarejši deli kitajske zdravstvene vede se imenujeta Hoangti Neijing in Nauking. Nastali sta že več stoletij pred Kristusovim rojstvom. Iz tretjega stoletja po Kristusu sta zdala Sanghanlun delo o mrzlici, ter Muoking, temeljno delo o bitju sreca.

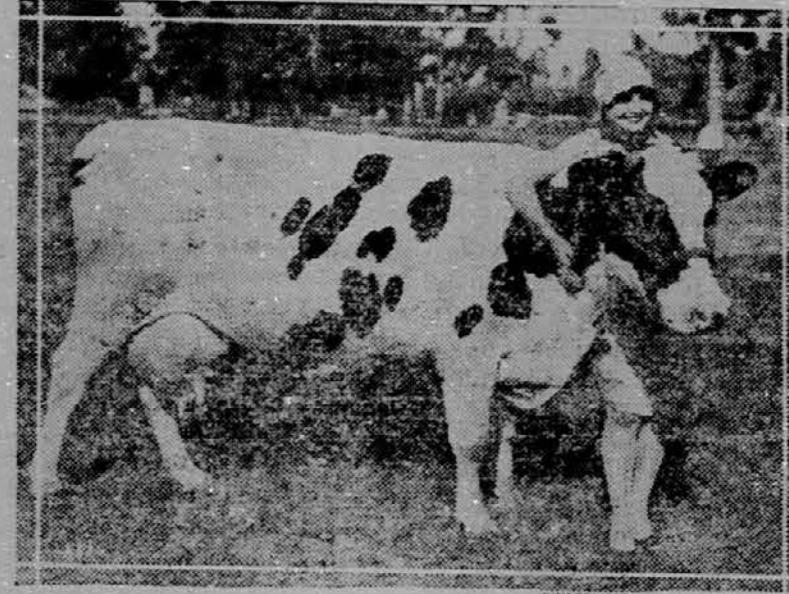
Kitajci so v svoji medicinski vedi skušali dobiti vročno zvezdo med svetovnim makrokozom in človeškim mikrokozom. Nobeški "pnevma" (zrak, dih, gibanje), ki pride potom dihanja in hrane v naše telo, igra pri tem prvo vlogo, skupaj s slednjimi petimi elementi: s kovino, lesom, ognjem, vodo in zemljo. Obtok krvi ni nikjer omenjen, a knjige nčijo, da kroži po telesu "pnevma" in da gre po vrti skozi pljučne žile, skozi debelo črevo, žlezode, vranico, srce, tenko črevo, mehur, ledvice, žolč in jetra. Na jezik in na bitje žile polaga diagnostika največjo važnost, dolžim se za urin ne zmeni nič. Razlikuje 27 vrst bitja žile, literatura o tem obsega dobo 2000 let. Od zdravstvenih metod je še danes zelo priljubljena ta, da odstranimo bolezni z vbadjanjem dolgih tenkih igel.

Kitajska je imela enega starega velikega kirurga, pred 1600 leti: imel je poseben način onesnenja. Tudi danes večina Kitajev nimata nobenega zaupanja v kirurgijo; navadno se pusti Kitajec operativi šele tedaj, če mu je včasih uspeli in pa da ni nevarno. Sicer sta pa dve najbolj običajni kur-

vesa in žolčni kameni, na Kitajskem redki. Razširjena je pa egipotska očesna bolezni, tuberkuloza

in sifilis; sušica hrbitnega mozga in paraliza sta kot posledica sifitide redka pojava. Norisje v notranjosti Kitajske ni; duševnih obolenosti je malo, v prvi vrsti gotovo zato, ker je zloraba alkohola na Kitajskem malo razširjena.

NAJBOLJŠA KRAVA NA SVETU



je brez dvoma "Anna Payne Piebe" na Los Angeles County farmi. V 305 dneh je dala 23,208 funtov mleka.

UKRADENA VIOLINA

Pred tremi meseci se je vozil češki violinist Ernest Neufeld iz Prage v Budimpešto. Med potom je na nekaj postaji izstopil, da bi si privočil majhen prizorek in pozirek tople pihače. Ko se je vrnil v wagon, je s strahom ugotovil, da mu je neznan tat za njegove olostnosti ukradel violinino.

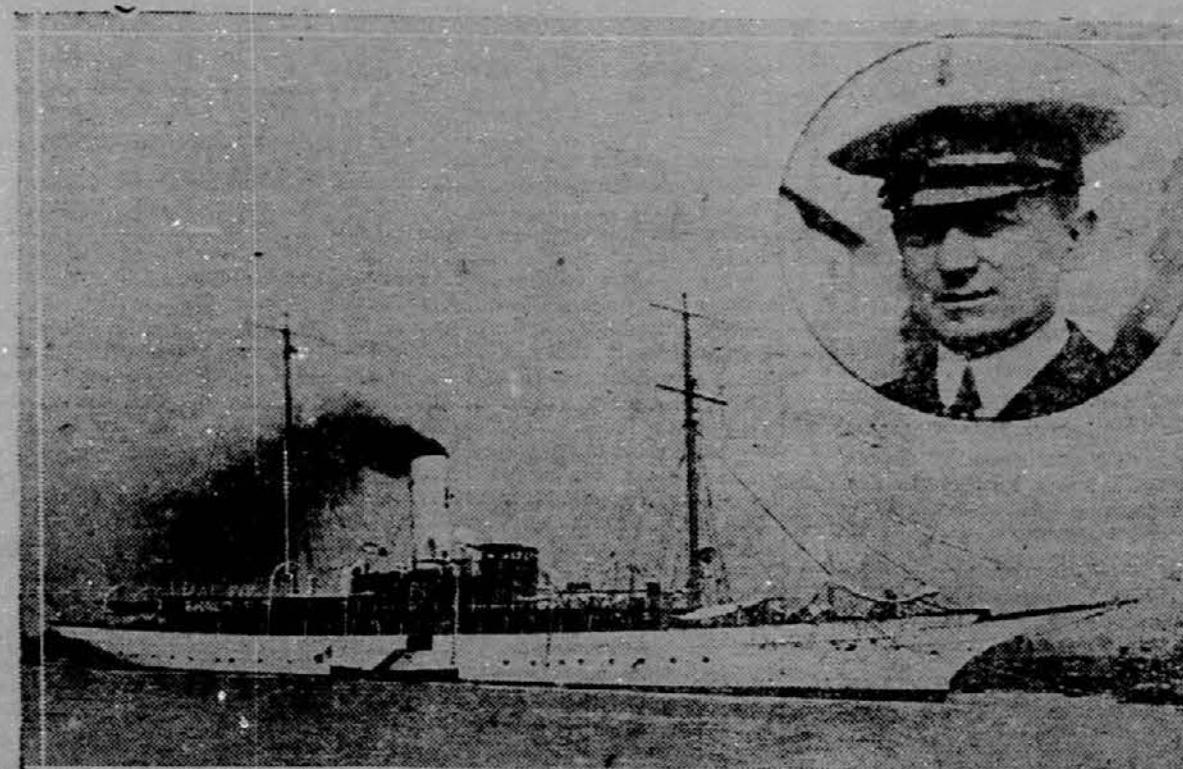
Gosi so bili vredno nad četrti milijona dinarjev, bile so pristen Stradivarius. Neufeld, ki je spoznal, da je moral izvršiti tativno le poznavalec instrumenta, je takoj brzojavil na vse strani in zahteval od policije, naj najde tatu.

Vsi naporji so bili zaman. Tatu ni bilo od nikoder.

Minilo je četr leta. Neufeld še vedno ni pozabil na držnost, ki se mu je primerila — kar pride nekega dne iz Budimpešte obvestilo, da je njegove gosi kupil trgovec glasbil Remeny. Violino mu je ponudil v nakup neki Cigan. V temi treh mesecih so šlo gosi skozi več nego petdeset rok. Nihče ni vedel, koliko je instrument vreden — razen prvega tatu, ki je violinino prodal pač zategadelj, da se iznbi corpussa delicit. Cigan, ki je prinesel gosi k Remenju, ni imel denarja, da bi si dal izdreti zob, in je prodal instrument samo zato, da si je ublažil bolečine.

NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA"!

MARCONI IN NJEGOVA JAHTA



Na sliki vidite slavnega italijanskega iznajditelja Marconija in njegovo jahto "Electro", s katero križari po Sredozemskem morju. Marconi je iznašel brezplačni brzovoj.

Jugoslavia irredenta.

Solska politika naj se prilagodi potrebam prebivalstva.

Pred par leti je sprejel Mussolini odposlanstvo nezmatne francoske narodne manjšine v gorenja-aostski dolini ob Pijemontu. Vođa odposlanstva dr. Rean je nagašal patriotizem aostskih Francov in se detaknili vprašanja vporabljanja francoskega jezika. Mussolini je odgovoril, da pozna patriottizem francoskega aostskega prebivalstva, na katere ne more vporabljati francoskega jezika. — Tolikoj manj, ker ima fašistična vladu namen, da prilagodi svojo šolsko politiko potrebam tamošnjega prebivalstva. Znano mu je, da se rabi italijansčina v javnih in zasebnih spisih v aostski dolini vsporedno s francoščino... Ali zahteva Jugoslaven v Primorju, kaj takoj, kar bi se ne skladalo z Mussolinijevimi nazori glede ravnanja z malo francosko narodno manjšino? S patriottizmom 60.000 Francov v aostski dolini se druži šolska politika, njihovim razmeran prilagoden, in jezikovne pravice! Od Jugoslovanov v Primorju, katerej je 60.000, se zahteva patriottizem, združen s tamošnjim potujočevanjem!

Če ne bo Mussolini korigiral sedanje politike v Primorju, bodo morali storiti to pa njegovi nasledniki. V Sv. Krizu pri Trstu

se je vrnil občni zbor tamošnje posojilnice. Fašistični tajnik iz Nabrežine je zahteval, da se mora izvoliti za predsednika učitelj Mehes, ki ni niti član zavoda, pač pa hudi fašist. Bili pa so izvoljeni sami domačini Slovenci.

Menes je dobil samo glasove odstopajočih ečbörnikov, ki so bili prisiljeni tako glasovati. Zaradi tega je nastalo ludo razburjenje v fašističnem taboru. Tajnik iz Nabrežine je takoj vložil svoj veto proti volitvi, češ, da ne gre, da bi se kdo zoperstavil fašističnim ukazom. Nato je pridrzel tajnik v spremstvu drugih fašističnih paj-

lašev in omenjenega učitelja Meneša v Sv. Križ in so tam kratko imenovali novo vodstvo posojilnice. Oblast gre mirno preko tega.

V Čadru

pri Tolminu je začala laška učiteljica šolsko knjižnico. Bilo je že več slučajev, da so se laške učitelje na tak način prikupele fašističnemu oblastniku. Zgledi vlečenje, zato bodo sledili še nova uničenja šolskih knjižnic in sam protestni ministru bo o priliki pohvalil laške obmejne učiteljice, prezete fašističnega duha.

"Pojdite in učite vse narode".

V encikliki "Rerum Ecclesiae" z dne 28. februarja v zadnjem svetem letu je izjavil papež: "Kakor izpruji cerkvena zgodovina, so apostoli vsaki novi verški občini postavili na celo duhovnike sinovje tistega naroda. Čudovito je, koliko laže domači duhovnik, ki je tesno spojen s ljudstvom po rojstvu, miselnosti, čuvstvovanju in vzgoji, pridobi za vero svoje rojstvo; on namreč dosti bolje kot kdo drugi pozna, na kak način in kako jih je treba pridobiti, dočim tuji misijonarji vsled pomanjkljivega znanja domačega jezika niti uspešno pridigovati ne morejo... Tako skrb ima Vatikan za džake. V Italiji pa se med Slovenci iztebli njihov jezik iz cerkve. Posobno je razvita germanizacija po slovenskih cerkvah na Koroskem, ki jo vodi celovški škof, kateri pošilja med dobre slovenske veruške kar po vrsti nemške duhovnike brez znanja slovenščine. Pa je govorjasno jasno o domačem duhovniku, ki pridobiva veru, in o ne domačem, ki dela škodo cerkvi.

Opozarjam Vatikan v pogledu domačih in nedomačih duhovnikov na razmire med koroškimi Slovenci: Sv. Avguštin uči: božjemu kraljestvu niti na misel ne pride, da bi rušilo ali uničevalo narodno svojstvo, marveč ravno nasprotno: to goji in pospešuje, da le ne nasprotuje veri...

MUSSOLINI INŠPICIRA



člane fašistične stranke tokom velike parade.

hujši učinek nego na manjše. Poskus je praktično brez pomena, ker je predrag. Za lov rib, ki so metre pod gladino, bi bil namreč potreben tok 3 amperov na kavadratni meter vodne površine.

VEČNI ŠTUDENT

Na Zwoezengassi v Jeni so te dni na svečan način pribili marmono spominsko desko na hiši, kjer je stanoval Wilhelm Demoelius, s primkom "večni študent". Bil je sin protestantskega duhovnika in se je 1. 1827 vpisal na bogoslovsko fakulteto. Nosil je 46 let dijaško kapo, nakopičil si je 96 semestrov, udeležil se je neštevilnih pivskih in sabljaških dvobojev ter je svečano propadel pri vsem izpit. Umrl je še veden kot dijak — 70 let star, in tovariši, oziroma vnuki nekdanjih tovaršev so zbrali denar za pogreb, ker ni zapustil večni študent ničesar razen dolgov.

RIBI LOV Z ELEKTRIČNIM TOKOM

Ribarska zadruga v Weissenfelsu ob Saali (Prusija) je napravila poskus ribjega lova z elektriko. Poskus se je izvršil v mrtvem rokavu reke Saale, pri čemer je električno energijo dodajal dinamo s 60 konjskimi silami. Na oboci brezgovih so bile napeljane in z zemljo zvezane bakrene žice. V zvezno obrežnih vodov se je dosegel sklenjen krog električnega toka. Zvezno žico so na vodni gladini nosili koši pultovine in obe vodni žice sta se polagonoma bližali druga drugi. S tem se je prostor za ribe veden bolj zoževal, tako da so bile vse ribe segnane nazadnje na zelo ozek prostor med obema žicama. V tem prostoru so tok omamili vse ribe s kratkimi električnimi sunki. Čez četrte ure so vse ribe zopet oživele, ob dotiku z roko pa takoj. Zanimivo je, da ima isti tak na večje ribe zaradi njihovega večjega obseg.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

JAROSLAV DURYCH:

DETETE

Bilo je neko dete. Njegovi starši niso bili niti siromašni niti ubogi. Imeli so majhno premoženje, in sicer milin nekje v Šumavi. Mati je zbolela in sorodniki so vzeli dete k sebi v Prago. Imeli so ga pri sebi nekoliko let. To dete ni bilo ubogo, ker je znalo govoriti in je imelo zdrave oči, ni pa bilo srečno. Bilo je plaho in ko je doraščalo, je čutilo v velikem mestu tako domotožje, da je blejelo in hiralо. Ker to dete ni bilo ujihovo, so sorodniki sklenili poslati ga domov. Kimetska žena, ki je prišla za praznik sv. Janeza Nepomuka v Prago na božjo pot, bi ga naj odvela k njegovim staršem. In res ga je vzela s seboj. Pejala sta se z vlakom celo noč in izstopila popoldne v največji vročini na majhni postaji. Žena je počašala detetu pot do vasi, sama pa je krenila na drugo strani proti svojemu domu.

Prah in saje so pokrivali majhen kolodvor; nekaj so tam stavili in sosed apna je dražil pljuča. Na cesti je bilo toliko prahu, da se je dete v njem potapljal skoraj do ušes. Trava in listje dreves je venelo in črnelo. Tega ni bil krv samo cestni prah, ampak tudi apneni prah in dim tovarn. V vsej dolini ni bilo niti enega zelenega lističa ali zelene trave; vse je nobeli apneni prah in onesnažljive saje. Zrak je bil nasičen z dimom surovega olja in petroleja, dim tovarn je dušil s svojimi počesnimi smrdčimi v ogromnimi parami strupenih snovi. Solnce je bilo kakor plamen v visoki peči. Dete se je hotelo napiti pri železni sesalki, toda voda je tako nezmožno skrnila. Okna hiš so bila črna, oči ljudi so bile kakor temne luknje v sivih škatljah. Zdelo se je, da so bile njihova telesa iz suhe gline, ki bi se mogla vsak trenutek razleteti. Ljudje so bili taki kakor pot k vasi. Odpirali so sicer usta, vendar pa so bili nemni, ker jim je prah zasul usta. Njihove oči so bile brez vsakega gibljenja, ker jih je usmrtil apneni prah. S svojimi obrazi niso mogli mnogo povedati; zakaj globoki brazde na njih je napolnili prah, a njihova usta so bila sežganata tako, da so tudi obrazi bili mrtvi.

To pa, kar so še s svojimi obrazi in gestami mogli izraziti, je bilo tako grozno, da morejo to samo ljudje in da tajno gleda na to egle satan samo z ostudnostjo.

Tam ob cesti so seleli berači in drugi so hodili mimo njih. Nekateri so jih metali v klobuke nekaj iz svojih žepov, drugi so nabrali pest prahu in jim ga zalučali. Zdalo se je, da se bodo tudi sironašne hiše porušile od gladi in železe.

Sežgana mesta, kjer so bili nekaj travnik in polja, so pokrivali debele plasti duševnega in morečega prahu. Nikjer ni zamekelo kozko, in celo niti vrabec se ni oglasil; vse živali so se menda za-

dušile in že davno segnile v prahu. Ob cesti se je vil potok; njegova voda je bila polna saj, apna in prahu in se je le s težavo valila naprej. Dete se je spomnilo, da so pred leti v gosti travi ob potoku evetale potočnice in kalužnice, da je bila sred travnika čista studenica in da so bili na cesti vozovi. Boječe se je ozrla okrog sebe. Videlo je krog tovarne hoditi ljudi, ki so bili kakor sence in so izginjali v oblakih prahu. Reka je izginila, rečna struga je usahlila, vse vode so bile zastrupljene, drevesa so se posušila, živali so poginile, ljudje so hirali in zrak je bil pokvarjen; nebo je bilo zastrto z ostrom, umazanim zavojem, skozi katerega je sovražno solnce še v tem bolj pogubnosno pripekal in uničevalo vse, kar so dosegli njegovi žarki.

Dete se je včasih potapljal v prah do kolen. Ljudi ni srčevalo. Bilo je utrujeno in prali mu je zastiral oči; do krvi si je menealo oči, ali bilo mu je zato se tem hujje. Prah mu je uhajal v grlo, v pljuča in v drobe. Ni moglo iti, ker je bila notranjost telesa sežgana. Hotelo je pasti v prah in jekati, a ni moglo, ker so bile njegove oči zasute s prahom. Tako je zvezcer vendar prišlo do prvih vaskih hiš.

Srečalo je ljudi, ali ni verjelo očem. Hotelo je nekaj vprašati, pa ni moglo, ker se mu je grlo skrivilo. Okna hiš so bila črna, oči ljudi so bile kakor temne luknje v sivih škatljah. Zdelo se je, da so bile njihova telesa iz suhe gline, ki bi se mogla vsak trenutek razleteti. Ljudje so bili taki kakor pot k vasi. Odpirali so sicer usta, vendar pa so bili nemni, ker jim je prah zasul usta. Njihove oči so bile brez vsakega gibljenja, ker jih je usmrtil apneni prah. S svojimi obrazi niso mogli mnogo povedati; zakaj globoki brazde na njih je napolnili prah, a njihova usta so bila sežganata tako, da so tudi obrazi bili mrtvi.

Ker so v tej vasi vsi ljudje živeli, ker niso umirali, se je naučilo na to tudi dete. Starka ga je vežbala, pogledi ljudi so se zanj tepli; dete je doraščalo, dokler ni začelo hirati in postal tudi sam tak nestvor iz gline, kakor so bili vsi v tej naselbini. Njegove so postale vse podprtine hiš, vse zaduhle kleti, strupen prah, tovarne z rotopotajočimi stroji, usahlila rečna struga, vsi kalni potoki in sežgana polja. Ves kraj je bil njegova last, dete pa se je navsezadnjem vsej svoji nesreči in skaženosti vendar čutilo srečno.

Po grozopolnih trenutkih, najbrž po prečuti noči, polni strahu in težke tesnobe, je dete zvedelo, da so njegovi starši umrli, da je m... prodan in da se otdot več nikdo ne more vriniti. Vsi so pilo vodo iz kaluž, jedli doma na skrivaj to, kar so nakradli, umreti niso mogli in delali so tako čudevne stvari, da je dete v tej noči popolnoma otopele. V noči se je ob temnini okni lomila svetloba isker, ki so jih bruhale tovarne z oblaki dima. Ljudje že več niso masili odprtih v oknih, ki so jih po noči spuščali iz tovarn v gostih in težkih valovih. Tako so v njem spali, se zviali in hropeli.

Dete je

zadružno

Druga žena.

ROMAN.

Za Glas Naroda priredil G. P.

14

(Nadaljevanje.)

Mama, — je rekla mali ter pustil svojo roko pohititi po njenem levu, dočim ga je ona skrbno pokrivala, — tako lepo je vendar, če si ti tukaj! Ali boš prisla sedaj vedno! Prva mama ni prisla vendar k moji postelji... Kaj ne, ti boš šla še k Gabrijelu ter mu prinesla šokolade?

Ona mu je obljubila vse. On pa je položil svojo glavico zadovoljno na blazino in po petih minutah je izdajalo njegovo dihanje. Dvajset let.

Mlada žena je zapustila neslišno sobo ter zaprla zunaj vrata, skozi katera je mali ušel.

7.

Ravno je udarila ura polenajstih, ko je stopila zopet ven v vrtne naprave, ki so se vlekle pred njenimi sobami. Sivkasto-prozorna je bila ogroja iz žice in bleki deček, katerega je imenoval govorit R'diger, je gotovo že davno spal. — Tudi ca je imel delež pri slavnostni mičnosti, ki je vlekla mlado ženo brez odpora proti onesnu očetenemu delu gradu.

Mlada žena je kornkala naprej po blejem posku neke ozke poti. Vrata ogroja so se zaprla za njo. Šla je naprej ter obšla tako počasi ribnik. Ni pa slušila, da se je odločila neka postava od stebra ter ji sledila, neslišno, a neposredno, kot da izhaja iz rdečih las Liana, neki magnetični tok, kateremu mora slediti.

Prikazalo so se bele stene neke nizke hiše. Široka peščena cesta je tekla krčg zidanega četverokota, a vendar je ležala hiša kot zavojena sredi rožnega grmečevja ali pravzaprav sredi rožnih evrov, — kajti na tisoče jih je duhete vseporosod.

Črtek bi mislil, da mora vsak mučenec vetrč razbliniti v nič vlastivo hišo, tako lahko je stala s svojimi votlimi opekami iz trstja in stebri iz bambusa, ki so nosili verando.

Obotavlja je stopila mlada žena na nizko stepnjevo verando. Tla so bila pokrita s preproganji iz bićevja, ki so bile tako hladne in gladke kot si jih je le mogla želeti vroča noge Indijca. Za leseno ogrojajo je gorela luč. Izhajala je iz svetlike, goreče na stropu. Skozi odprtino je mogla Liana pregledati večji del notranjega prostora.

Ob zadnjini steni sobe je stala postelja iz bićevja. Na snežno-beli obloži je ležala razleknjena neka postava. Ali je bilo to izvanredno nečisto bitje, ki je imelo zakopano svoj obraz v blazino, ženska ali otrok? Mehke gube in muslana so tekle do nog navzdol, ki so bile ruge, udovito majhne, a brez krv... Velika, robustna ženska, ki je stala srebrno žlico v roki poleg postelje ter prisilila svoj robati, surovi glas k prošenju tonom, je bila že znana Liana. Bila ji je prečastljiva danes po poreki kot gospa Len, klučarka.

Žlica, katero je držala previdno proč od svojega predpasnika, je bila vidljivo napeljena z medicino in predmeti odpora za bitje, ležeče na postelji. Vse prigovaranje, vse božanje s prosto, desno roko, pa ni nje ponagalo.

— Jaz ti ne morem pomagati, Gabriel, — je rekla gospa Len karneo proč strani sobe, katero ni mogla pregledati mlada žena... ti ji moraš držati glavo... Ona mora spati, dete, za vsako ceno spati.

Bleki deček, cilj pretepanja Leona, je stopil v okrožje luči. Počasno in previdno je skušal petjanči svojo roko med blazino in obraz tem ležede. Poš tam pritiskom se je vzvratnila glava kot preplašena ter pokazala ozek, spačen, a vendar lep ženski obraz.

Liana se je prestrašila prav do svojega sreca pred tem zgovornim pogledom prevelikih oči, ki so zrle tako nežno in kot v smrtnem strahu k dečku navzgor. On se je umaknil ter pobesil svoji roki.

— Na, ne, jaz ti ne bom nič storil, — je rekla tolazeče in njezini mehki glas je bil zlomljen od bede in sočutja. — Ne gre, gospa Len... Zelo bi jo holelo... Rajše jo bom vspaval s petjem.

— Ti pojšč lahko do jutri zjutraj, dete, — je odvrnila ženska. — Kadars je tako hudo kot Lianes ne opraviš nič, — saj veš.

Skomignila je z ramama, a ni imela poguma, da bi se nadaljevala v Gabricela. Kakšno mehiko sreča je utripalo v okorju ženski poti, z robatimi, ostrerezenimi obraznimi potezami, ki je stala daleč kot surco in nedostopno resno novi gospodinji nasproti pri predstavitvi.

Liana je odprla vrata, ki so vodila med dvema oknoma v sobo ter vrtico. Ključarka je zakriknila da strahu in malo je manjkalo, da ni razlila vsebine žlice.

— Držite bolnico, — je rekla mlada žena, — jaz pa ji bom dala medicino.

Nenadni vstop bele, vitke postave z odlično-umerjenimi krejami je učinkoval naravnost hremeče na bolno žensko. Ni se niti premaknila ter zrla le veliko in nepremično v ljubki, mladi obraz, ki se je sklanjal nadnjo. Brez vsakega odpora si je pustila vlti medicino.

— Vidis, sedaj se je zgođilo, moj dečko, — je rekla Liana ter polažila žlico na mizi. — Nobene bolesti se ji ni povzročilo — in sedaj bo spala. — Pobožala je nežno temno teme Gabrijela. — Ti jo imam pač zelo rad!

Ona je moja mati, — je odvrnil deček s prekipevajočo nežnostjo.

To so ubogi ljudje, milostna gospa, ubogi in mizki, — se je imenala ključarka s trdnim, suhim glasom Niti enega giba v tem glasu, niti najmanjša poteza v njenem obrazu ni kažala mehkočnosti in sočutja, ki sta preje značila njeni bistvo.

— Uhagi? — je ponovila mlada žena ter pokazala nehote na blestec se zapone in verižice iz plemenite kovine, ki so padače preko bolnice. Prav do tega trenutka so visele oči bolnice neprimočna na Lian.

Sedaj pa sta se slikala strah in nemir v njenih potezah. Nežni prsti levice so se krčevali oprijemali nekega predmeta, ki je visel na verižici, majhne stekleničice iz srebra.

— No, no, le mirno, — milostna gospa ne bo vzelu ničesar! — je pomirila gospa Len, robato in zapovedovalno. — Ubogi so ti ljudje, pravim jaz, — je nadaljevala gospa Len, obrnjena proti Liani. — Ono malo človek vendar ne more jesti, — pokazala je nji nakit, — in pravzaprav ne spada to tej ženski. Stari gospod vojni maršal bi ji lahko vzel to robo, če bi hotel, — ona nima na celem božjem svetu ničesar, prav ničesar in to, da dobri z dečkom vsači dan hrano in ta sme stanovati tukaj, je čista miloččina od gospoda, čista miloččina!

(Dalje prihodnji)

Ultravioletni žarki v službi znanosti in tehnike.

Z imenom ultravioletnih žarkov označujemo posebno vrsto žarkov, ki se sicer nahajajo v solninem spektru, a so očem nevidni. Ti žarki so kemično izredno učinkoviti in se z velikim uspehom uporabljajo v zdravilstvu, zlasti pri kirurgični tuberkulozi in pljuvenih boleznih.

Najznannejši umetni vir teh žarkov je takozvana kremenčna luč, ki je bil umetnikov podpis nečitljiv, a se je v ultravijolični brezračni krmenčni cevi z dvema životskrbnima električnimi obloki, ki se tvori elektrolyt, med tem ko kažejo razne imitacije temnorujočega barva. Žlahuti kamni in biseri fluorescira različno in je jakost fluorescence odvisna od njihovega izvora. Dijamanti sijojo svetlo modro, umetni in ponařenji kamni pa sploh ne fluorescira.

Velikega pomena je: uporaba kremenčne luči pri presevanju sirovega kavčuka. Poprej se je to vrsklo na ta način, da so kavček imeli nekaj tednov na sonetu, in so iz nastalih zprememb sklepali na njegovo kvaliteto. Sedaj ravna drugač: kavček obsejava dve, tri ure z ultravijoličnimi žarki, kar dočela zaopazuje fluorescencijo pojavov. Za vzbujanje fluorescene, ki je lastna le gotovina snovem, so ultravijolični žarki sposobni bolj od vseh drugih. Če hočemo snovi opazovati glede fluorescene, se poslužujemo na poseben način: preparane kremenčne svetiljke, v katerih je nameščeno okence iz poseljene srebreni žilice, ki žarki

z uporabo analizne kremenčne luči je zelo mnogostranska. Tako na

ta način, da so kavček imeli nekaj

tednov na sonetu, in so iz nastalih

zprememb sklepali na njegovo

kvaliteto. Sedaj ravna drugač:

kavček obsejava dve, tri ure z ul-

travijoličnimi žarki, kar dočela za-

dostuje za presevo njegove vredno-

sti. Kremenčna luč pa pomaga tudi

pri preiskovanju živil. Le dvoje pri-

merov: klobase, katerim je v preo-

bilni meri primerno manj vred-

materijal, kakor žle, kite in mi-

šice, močno fluorescira; potvre-

mašnih olj, kot n. pr. lanenega z

mineralnim oljem, se javlja z ja-

ko fluorescencijo.

Zelo zanimivo je, da kremenčna

luč s pridom služi tudi za določevanje

pristnosti listin, bankovev, znakov in kolkov za ugotovitev

skrivne pisave v pismih itd. Razlage bo pačiški v tem, da črnila, tuši in tudi drugi papirki različne proveniente različno reagirajo na kremenčno luč, na drugi

strani pa velja upoštevati, da vzbude

de črnila in tuši na papirju neka-

terje izpremeni, ki ostanejo tudi

se potem, kadar je pisava z radijsko

izstreljena. Pri pisenskih znaku-

kah je s kremenčno lučjo lahko u-

rotoviti ponaredko tako v pretis-

kih v barvak kakor tudi v papirju,

malenkostnih, z očmi nezaznav-

nih reparaturah in gumiranju.

Isto velja tudi za dokumente in

bankovev, skrivne pisave in za pi-

sava, ki jih je nepoklicana roka od-

prla in potem zopet zapečatila.

Goljufijo je mogoče spoznati tako

rekoč na prvi pogled.

Izredne važnosti so ultravijolični

žarki za raziskovanje starih pre-

metov. Tako vranči palimpsesti.

(Palimpsesti so fragmenti

papirov, s katerimi so menili v sred-

njem veku z vodo v peskom od-

straniti prvotno pisavo, papire so

pa potem porabili za svoje beležke

in za prepisovanje biblije.) Često

ima stara, izbrisana pisava za zna-

nost mnogo večjo pomen kakor no-

vejši, vidni tekst. S kremenčno lučjo

se je poščrilo odkriti prvotno

pisavo palimpsestov, ki so s tem

veliko pridobili na svoji vredno-

sti. V utravijolični žarkih se no-

vajša pisava kaže bela, zadržani

tekst pa v črni barvi.

Dosedanjih poskusov s kremenčno

lučjo so — izvenčni one, ki služi

medicini — še dokaj mlini in

ih bo treba v marsikaterem pogle-

du izpopolniti. A vzhodno tem: že

danes obetajo mnogo, in tako smemo

upravičeno pričakovati, da bomo

v kremenčni svetilki kmalu imeli

znanstven in tehnični pripomoček

izrednega pomena.

reširajo. Slične razlike opazamo pri mnogih smoluhih, drožah in zdravilih. Nekateri laki, mineralna in slike, ki se sicer nahajajo v solninem spektru, a so očem nevidni. Ti žarki so kemično izredno učinkoviti in se z velikim uspehom uporabljajo v zdravilstvu, zlasti pri kirurgični tuberkulozi in pljuvenih boleznih.

Najznannejši umetni vir teh žarkov je takozvana kremenčna luč, ki je tako učinkovita, da je posrečilo do-

kanati pristnosti starih slik, na katerih je bil umetnikov podpis nečitljiv, a se je v ultravijolični luči

jasno ločil od ostalih barv. Tudi slike, ki so sicer

značilne pojasnila in prizadoma,

vedno le prevorstvo brzoperkulice.

Tudi nedvratljivi zamorejo po-

točati v starici kraj, toda preskrbi

da morajo dovoljenje ali permit iz